

GEANNOTEEERDE AGENDA RAAD BUITENLANDSE ZAKEN/HANDEL VAN 9 NOVEMBER 2018

Op 9 november 2018 vindt de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) over handel plaats in Brussel. Op de agenda staan de modernisering van de Wereldhandelsorganisatie (*World Trade Organization*, WTO) en de stand van zaken van de lopende onderhandelingen ten aanzien van de multilaterale hervorming van het *Investor-State Dispute Settlement* (ISDS), de vrijhandelsakkoorden met Nieuw-Zeeland, Indonesië en Vietnam, alsook het associatieakkoord met Mercosur.

Tijdens de Raad zal het Voorzitterschap ook een toelichting geven op de voortgang van een aantal lopende wetgevingstrajecten op het terrein van internationale handel, te weten het voorstel voor een EU-kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen, het voorstel voor een horizontale Verordening voor bilaterale vrijwaringsmechanismes en de modernisering van de 'Dual Use'-Verordening. Daarnaast zal de Commissie het jaarlijkse rapport over de implementatie van EU-handelsakkoorden presenteren.

Voorts zal tijdens de lunch worden gesproken over de stand van zaken van de handelsbetrekkingen tussen de EU en de Verenigde Staten.

WTO Modernisering

Tijdens de Raad zal de Commissie rapporteren over de lopende initiatieven rondom de modernisering van de WTO. De EU hecht aan het multilaterale handelssysteem, neemt een actieve rol in bij de modernisering ervan en is op meerdere fronten actief. De Commissie werkt met internationale partners aan concrete voorstellen op basis van het moderniseringspaper (Kamerstuk 21501-02 nr. 1906). De Raad is eensgezind in haar steun voor de moderniseringsvoorstellen van de Commissie. De eerste prioriteit van de Commissie ligt bij het vinden van een oplossing voor het WTO-beroepslichaam (*Appellate Body*). Hiertoe heeft de Commissie een voorstel opgesteld. De oplossingen die de EU hierin voorstelt zijn voornamelijk procedureel van aard en doen geen afbreuk aan de onafhankelijke en juridisch bindende aard van geschillenbeslechting. Ook werkt de EU samen met de VS en Japan in trilateraal verband aan een voorstel over transparantie. In dit voorstel worden verschillende maatregelen genoemd ter verbetering van de kwaliteit en kwantiteit van notificaties. Eén van de voorstellen ziet toe op het creëren van de mogelijkheid om nader te ontwikkelen sancties op te leggen aan WTO-leden die willens en wetens herhaaldelijk in gebreke blijven ten aanzien van hun notificatieverplichtingen. Gedacht kan worden aan *namings and shaming* of het uitsluiten van deze leden voor voorzitterschapsposities van WTO-comités. Daarnaast probeert de EU met China tot een gemeenschappelijke WTO-agenda te komen. Een eerste bespreking van de EU-China werkgroep vond op 10 oktober jl. plaats. Tot slot, is de EU betrokken bij een Canadees initiatief om met constructieve partijen te spreken over oplossingen.

Tijdens de RBZ handel geeft de Commissie een terugkoppeling van de eerste gesprekken die op basis van deze voorstellen zijn gevoerd. Nederland steunt de proactieve houding van de Commissie in de WTO en steunt de inzet van de Commissie. Nederland hecht grote waarde aan betrokkenheid van het brede WTO-lidmaatschap om zo de benodigde legitimiteit voor het moderniseringsproces te waarborgen.

Stand van zaken lopende onderhandelingen

Eurocommissaris Malmström zal tijdens de Raad ingaan op de lopende onderhandelingen met Nieuw-Zeeland, Indonesië, Mercosur en Vietnam, alsook de multilaterale hervorming van *Investor-State Dispute Settlement* (ISDS).

De onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord met Nieuw-Zeeland zijn afgelopen zomer gestart nadat de Raad op 22 mei 2018 het onderhandelingsmandaat had vastgesteld. De tweede onderhandelingsronde vond plaats van 8 tot 12 oktober 2018 in Wellington waarbij alle voorziene hoofdstukken van het handelsakkoord zijn besproken. De Commissie zal als gebruikelijk een verslag van de onderhandelingen publiceren op haar website. De volgende onderhandelingsronde is voorzien in februari 2019 en zal plaatsvinden in Brussel.

Met Indonesië onderhandelt de Commissie sinds juli 2016 over een handelsakkoord. De zesde onderhandelingsronde tussen de EU en Indonesië vond plaats van 15 tot 19 oktober 2018 in Palembang, Indonesië. Tijdens de vorige ronde van 9 tot 13 juli 2018 in Brussel hebben de partijen

voor het eerst een markttoegangs aanbod uitgewisseld. Nederland streeft naar een gebalanceerd akkoord, waarin onder andere samenwerking op het terrein van plant- en diergezondheid en dierenwelzijn, alsmede lagere invoertarieven voor zuivelproducten, gesneden bloemen en machines zijn meegenomen. Daarnaast vindt Nederland het belangrijk dat in de onderhandelingen goede afspraken worden gemaakt over handel en duurzame ontwikkeling. Zo moet een toekomstig akkoord kunnen bijdragen aan de verduurzaming van palmolieproductie. Onderhandelingen over handel en duurzame ontwikkeling bevinden zich echter nog in een vroeg stadium.

Van 10 tot en met 14 september 2018 heeft in Montevideo de laatste onderhandelingsronde plaatsgevonden tussen de EU en Mercosur over een associatieakkoord met daarin een handelsakkoord. Uit deze en voorgaande onderhandelingsrondes in juni en juli, bleek dat er geen akkoord kon worden gesloten voor de Braziliaanse verkiezingen in oktober 2018. De EU en Mercosur hebben nog geen overstemming kunnen bereiken over de resterende openstaande punten, waaronder: markttoegang voor zuivel, auto's en auto-onderdelen, maritieme diensten en bescherming van geografische aanduidingen. Verder hoopt Mercosur op verbeterde markttoegang voor rundvlees. De Europese Commissie heeft aangegeven zich in te blijven zetten om een akkoord af te kunnen sluiten. De datum van de volgende onderhandelingsronde is nog onbekend.

De onderhandelingen over het handelsakkoord en investeringsakkoord met Vietnam zijn afgerond. Het handelsakkoord is een veelomvattend en gebalanceerd akkoord. Wanneer het akkoord in werking treedt, worden bijna alle import- en exporttarieven op nul gesteld. De resterende tarieven worden graadueel afgebouwd. Het akkoord levert Europese exporteurs en investeerders daarmee verbeterde toegang tot de Vietnamese markt met ruim 90 miljoen consumenten. Bovendien bevat het akkoord een robuust duurzaamheids hoofdstuk. Het investeringsakkoord lijkt sterk op het investeringsakkoord tussen de EU en Singapore. Dit betekent dat het investeringsakkoord de gemoderniseerde EU-inzet voor investeringsbescherming bevat, zoals het *Investment Court System*. Alvorens de EU over kan gaan tot ondertekening dient de Raad hiermee in te stemmen en dient het Europees Parlement geïnformeerd te worden. Op 17 oktober 2018 heeft de Commissie een Raadsbesluit ter ondertekening voorgelegd. Indien de Raad hiermee instemt, kan het akkoord ondertekend worden. Na ondertekening volgt het goedkeuringsproces. Het Europees Parlement dient beide akkoorden goed te keuren. Vervolgens kan het handelsakkoord in werking treden. Alvorens het investeringsakkoord in werking kan treden, dient het eerst nog door de nationale parlementen van de EU-lidstaten te worden goedgekeurd.

Voorts zal de Commissie de Raad informeren over de stand van zaken van de *United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL)*-besprekingen over de multilaterale hervorming van ISDS. De UNCITRAL-werkgroep heeft de bestaande zorgen over ISDS geïdentificeerd. Op technisch niveau zal van 29 oktober tot en met 2 november 2018 worden gesproken over de wenselijkheid van hervorming en over mogelijke oplossingen om geïdentificeerde zorgen te adresseren. De agenda en bijbehorende stukken zijn openbaar.¹ Belanghebbenden en geïnteresseerde partijen, zoals maatschappelijke organisaties, kunnen deelnemen aan de besprekingen. De EU en het kabinet streven, conform het vastgestelde en gepubliceerde EU-onderhandelingsmandaat, naar de oprichting van een multilateraal investeringshof (nr. 12981/17).

Commissie rapport over implementatie vrijhandelsakkoorden

De Commissie zal tijdens de Raad een presentatie geven van het jaarlijkse rapport over de implementatie van alle EU-handelsakkoorden die in werking zijn. Dit rapport is in november 2017 voor het eerst gepubliceerd en gaat in op hoe de verschillende handelsakkoorden in de praktijk functioneren. In het rapport wordt onder andere aandacht besteed aan besprekingen in het kader van handel en duurzame ontwikkeling, gebruik van tariefcontingenten door Europese ondernemers en bijeenkomsten van verschillende comités onder de handelsakkoorden. Dit jaar wordt ook stilgestaan bij de implementatie van het *Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA)*, het handelsakkoord tussen de EU en Canada dat sinds 21 september 2018 een jaar voorlopig wordt toegepast. Op het moment van schrijven is het rapport nog niet beschikbaar.

Nederland steunt het initiatief van de Commissie en heeft zelf onderzoek laten uitvoeren door Ecorys naar de belemmeringen die Nederlandse bedrijven ervaren bij het gebruik van handelsakkoorden. Uw

¹ http://www.uncitral.org/uncitral/en/commission/working_groups/3Investor_State.html.

Kamer is hierover geïnformeerd (Kamerstukken 31 985, nr. 58). Ook vindt Nederland het belangrijk dat wordt stilgestaan bij de implementatie van afspraken over handel en duurzame ontwikkeling. Onder andere lidstaten is hier ook brede steun voor.

Terugkoppeling wetgevingsprocessen

Europese investeringstoetsing

Op 13 september 2017 publiceerde de Commissie haar voorstel voor een Verordening inzake de toetsing van *Foreign Direct Investments* (FDI) in de EU (voorstel nummer COM(2017)487). Nadat de Raadspositie ten aanzien van het voorstel op 13 juni 2018 in COREPER (Comité van Permanente Vertegenwoordigers bij de EU) was vastgesteld en het Comité inzake Internationale Handel van het Europees Parlement (INTA) op 28 mei de positie van het Europees Parlement had geformuleerd, kon de triloog op 10 juli 2018 van start gaan. Het Voorzitterschap zal de Raad informeren over de voortgang in de triloog. De Raad, de Commissie en het Europees Parlement zetten in op een afronding van de triloog en aanneming van de Verordening tijdens de huidige legislatuur.

Horizontale Verordening over bilaterale vrijwaring

Op 24 oktober 2018 is in het COREPER de Raadspositie vastgesteld ten aanzien van het voorstel voor een horizontale Verordening over bilaterale vrijwaring². Het INTA-comité van het Europees Parlement heeft op 11 oktober 2018 haar standpunt ten aanzien van het voorstel bepaald.³ Dit is op 22 oktober 2018 door het Europees Parlement in de plenaire vergadering aangenomen.

Op basis van de definitieve standpunten van de Raad en het Europees Parlement kunnen de triloogonderhandelingen over de definitieve wetgeving naar verwachting begin november van start gaan.

Modernisering Dual Use Verordening

Eurocommissaris Malmström zal tijdens de Raad de lidstaten oproepen om na twee jaar onderhandelen snel met een gemeenschappelijk standpunt te komen over de modernisering van de *Dual Use* Verordening. Over één van de belangrijkste wijzigingen in het Commissievoorstel (nr. 2016/0295), te weten het onder exportcontrole brengen van cybersurveillance technologie om mensenrechtenschendingen tegen te gaan, bestaat geen overeenstemming tussen de lidstaten. Kern van de tegenstand tegen het Commissievoorstel is gelegen in de verwachte gevolgen voor de industrie en de nationale veiligheid, alsmede in de samenloop met bestaande multilaterale exportcontrole regimes. Voorts bestaat bredere zorg over de uitvoerbaarheid van het Commissievoorstel. Uw Kamer is hierover op 29 augustus 2018 geïnformeerd (Kamerstukken 22 112, nr. 2686). Nederland is actief pleitbezorger van snelle besluitvorming, inclusief uitbreiding van de Verordening naar cybersurveillance technologie. Daartoe voert Nederland intensief bilateraal overleg met die lidstaten die bedenkingen hebben bij de modernisering en met leden van het Europees Parlement.

Overig

Lunch EU-VS handelsbetrekkingen

Ten slotte biedt de RBZ handel gelegenheid om op politiek niveau de EU-VS handelsbetrekkingen te bespreken. De Commissie zal terugblikken op de gesprekken die in oktober zijn gevoerd door de *executive working group* over de implementatie van de verklaring tussen de voorzitter van de Europese Commissie Juncker en president Trump van 25 juli 2018. De volgende ontmoeting tussen Eurocommissaris Malmström en de Amerikaanse handelsvertegenwoordiger (*United States Trade Representative*) Lighthizer is voorzien voor de tweede helft van november.

Het kabinet heeft altijd ingezet op voortzetting van de dialoog tussen de EU en de VS, gericht op verbetering van de onderlinge handelsrelatie. Het kabinet verwelkomt deze dialoog dan ook als een constructieve stap voorwaarts. Nederland zal in de RBZ handel aandringen op maximale transparantie. Mochten de verkennende gesprekken leiden tot formele onderhandelingen dan heeft de Commissie een mandaat van de Raad nodig.

² <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/10/24/bilateral-safeguard-measures-in-trade-agreements-council-agrees-its-position/>

³ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2018-0330+0+DOC+PDF+V0//EN>